

Od Redakcji

Szanowne Czytelniczki, Drodzy Czytelnicy!

W tym roku minęło 25 lat działalności Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Fundusz jest młodszy od nowej (zdenominowanej) złotówki zaledwie o trzy miesiące – rozpoczął działalność w kwietniu 1995 roku. Patrząc z dzisiejszej perspektywy, aż trudno uwierzyć, że pierwsza połowa lat 90. to okres, kiedy stabilność polskiego sektora bankowego była permanentnie zagrożona. Instytucje gwarancyjne nie były w pełni ukształtowane – występował swoisty dualizm: banki działające przed 1989 r. korzystały z tzw. gwarancji Skarbu Państwa dla wkładów oszczędnościowych ludności oraz tymczasowej i znacznie mniej korzystnej gwarancji NBP dla klientów banków powstałych w okresie transformacji systemowej. Remedium na problemy zagrożenia wypłacalności banków w Polsce miały być przepisy Ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Przepisy te upodabniały krajowy system gwarancyjny do rozwiązań określonych w Dyrektywie 94/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów, choć członkiem Wspólnoty Europejskiej zostaliśmy 10 lat później.

W minionym ćwierćwieczu BFG znacząco przyczynił się do stabilizacji polskiego rynku finansowego zapobiegając upadłościom ok. 100 banków, a przede wszystkim wypłacił środki gwarantowane ponad 360 tysiącom deponentom upadłych banków komercyjnych i spółdzielczych, a od 2014 r. także spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Retrospektywne spojrzenie na zmiany jakim podlegały regulacje prawne i działalność BFG uświadamia skalę zmian, które w popularnej stylistyce można określić jako nowa generacja ogniwa sieci bezpieczeństwa (BFG 2.0). Obejmuje to, po pierwsze, poważne zmiany w gwarantowaniu depozytów, czego najlepszą ilustracją jest podwyższenie poziomu gwarancji z równowartości w złotych 3 000 ECU do 100 000 euro. A po drugie, odejście od pomocy podmiotom zagrożonym w formie zwrotnych pożyczek udzielanych na warunkach korzystniejszych od rynkowych, a w to miejsce wdrożenie systemu restrukturyzacji i przymusowej likwidacji (ang. *resolution*).

Nasza pamięć o ewolucji rozwiązań instytucjonalnych jest niezwykle krótka – trudno dziś znaleźć specjalistę, który naprawdę dobrze rozumie i potrafi wyjaśnić, jak działał światowy system walutowy ustalony w Bretton Woods. *Toutes proportions gardees* podobny los może spotkać historię tworzenia systemu gwarancyjnego

w Polsce. Śmiem twierdzić, że pierwotne rozwiązania i ich zmiany nie są znane nowym pokoleniom badaczy, bankowców czy regulatorów, a także, iż upływ czasu zatarł w pamięci uczestników lub świadków niektóre procesy czy wydarzenia z udziałem BFG. W 80 numerze „Bezpiecznego Banku” zamieszczamy dwa opracowania poświęcone tej tematyce. Ich autorzy od pierwszych dni powołania organów i Biura Funduszu niemal przez całe ćwierćwiecze uczestniczyli w działalności BFG. Autor pierwszego opracowania – prof. Jan Szambelańczyk – przez prawie VII kadencji zasiadał w kolejnych radach Funduszu. Autor drugiego – Tomasz Obal organizował pierwsze wypłaty środków gwarantowanych już w 1995 roku, a obecnie – od trzech kadencji – jest członkiem Zarządu Funduszu.

Organizacja to ludzie, którzy w niej pracują i jej kibicują. Ta oczywista prawda stanowi przesłankę zamieszczenia we wspomnianych wyżej opracowaniach informacji o wielu osobach, których kompetencje i aktywność przyczyniały się do dokonania Funduszu i jego pozycji zarówno w Polsce, jak i zagranicą. Dodam, że zakres rozważań związanych z jubileuszem działalności BFG usprawiedliwia odejście od redakcyjnego standardu objętości. Pandemia i związane z nią ograniczenia epidemiologiczne oraz zawirowania gospodarcze nie sprzyjają spektakularnemu świętowaniu pierwszego ćwierćwiecza Funduszu. Obszerne i wnikliwe opracowania to swoiste życzenia urodzinowe dla Wydawcy oraz osób, które stały i stoją za BFG.

Redakcja „Bezpiecznego Banku” zadbała nie tylko o intelektualne uczczenie jubileuszu, ale zamieściła również dwa artykuły poruszające ważne i aktualne zagadnienia. Pierwszy traktuje o funkcjonowaniu rynku obligacji podporządkowanych w Polsce w latach 2010–2019 na tle zmian prawnych dotyczących tych instrumentów dłużnych. Natomiast drugi tekst kontynuuje tradycję zamieszczania w „Bezpiecznym Banku” rozważań natury prawnej związanej z sektorem bankowym. Tym razem przedmiotem analiz jest pierwsza część obszernego studium na temat publiczno-prawnych aspektów transakcji nabywania znacznych pakietów akcji banków krajowych.

W części Miscellanea, podobnie jak w roku ubiegłym, zamieszczamy opracowanie poświęcone wynikom kolejnego raportu z badań nad reputacją sektora bankowego (edycja 2020). W dziale Recenzje Stanisław Flejterski ocenia monografię autorstwa Jana Krzysztofa Solarza i Krzysztofa Waliszewskiego pt. *Całościowe zarządzanie ryzykiem systemowym. Pandemia COVID-19*. Warto zwrócić uwagę zarówno na aktualność, jak i na tempo przygotowania tej monografii oraz jej omówienia.

W imieniu Rady Programowej „Bezpiecznego Banku” życzę P.T. Czytelnikom interesującej lektury, a Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu kontynuacji dzieła stabilizowania sektora finansowego i zapewnienia bezpieczeństwa klientom instytucji finansowych. W czasach kiedy wielu z nas ma poczucie szybko rosnącej entropii poczucie bezpieczeństwa jest wartością samą w sobie.

*Przewodniczący Rady Programowej
Bezpiecznego Banku
Marek Dietl*

Warszawa, we wrześniu 2020